

Dkt. Gary Yates, Kitabu cha 12, Kipindi cha 22, Mika 6:8 na Nahumu

© 2024 Gary Yates na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Gary Yates katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Kitabu cha 12. Huu ni mhadhara wa 22, Mika 6:8 na Nahumu.

Tumefikia hatua muhimu katika somo letu la kitabu cha 12.

Tumetumia muda wetu wote katika mihadhara hadi sasa tukiwaangalia manabii ambao Mungu aliwainua wakati wa mgogoro wa Ashuru. Wimbi la kwanza la manabii katika kitabu cha 12 ni manabii ambao una Amosi na Hosea na Yona kutoka ufalme wa kaskazini wa Israeli. Una Mika kutoka ufalme wa kusini.

Wanawaonya watu kuhusu hukumu itakayokuja mikononi mwa Waashuri. Lakini tuna kundi la manabii ambao Mungu huwainua ili kuwaandaa watu na kuwaonya watu kuhusu mgogoro unaokuja wa Babiloni katika karne inayofuata. Tutaanza kwa kuwaangalia manabii wanaotangaza hukumu kwa mataifa mengine isipokuwa Yuda, Nahumu na Obadia.

Kabla hatujafanya hivyo, nataka kuangalia kitabu cha Mika kwa mara ya mwisho. Wengi wenu mnajua kwamba kuna mstari maarufu sana na kifungu maarufu sana katika Mika sura ya 6, mstari wa 8, amekuambia, mzee, yaliyo mema na yale ambayo Bwana anataka kutoka kwako, ila kutenda haki na kupenda wema na kutembea kwa unyenyekevu na Mungu wako. Sina uhakika kama ningeweza kulala usiku nikijua kwamba tulifundisha kupitia manabii, na sikuangalia angalau kwa ufupi kifungu hiki.

Nadhani inaakisi msisitizo na wasiwasi katika manabii na haki. Kile tulichonacho katika sehemu ya tatu ya Mika, Mika sura ya 6 mstari wa 1 hadi 8 tena, ni mfano wa hukumu na wokovu. Katika Mika 6, Mungu akiwakumbusha Israeli kile alichotarajia na kutaka kutoka kwao.

Na kisha baada ya kifungu hiki, hivi ndivyo Bwana anavyotaka utende haki, upende fadhili, uenende kwa unyenyekevu na Mungu wako. Ukweli unaofuata ni kwamba Yuda haifanyi hivi, na ndiyo maana hukumu ya Mungu hatimaye itaanguka. Mika atasema katika sura ya 7, wacha Mungu wameangamia kutoka duniani na hakuna mtu mnyofu katika wanadamu.

Wote huvizia damu, na kila mmoja humwinda mwenzake kwa wavu. Kwa hivyo kutenda haki, kupenda rehema, kutembea kwa unyenyekevu mbele za Mungu wako, ndivyo Mungu alivyotaka na Mungu alivyotarajia. Kile tulicho nacho katika sehemu ya mwisho ya Mika ni kielelezo cha ukweli kwamba hivi sivyo Yuda alivyokuwa akifanya.

Na kutokana na hili, hukumu ingeanguka. Hali katika nchi ni kubwa kiasi kwamba hakuna mwenye haki duniani. Mika anaomboleza na kuomboleza hukumu inayokuja kwa kuzingatia mtindo wa maisha wa watu.

Hilo ndilo chaguo pekee lililobaki hapo. Lakini kuna ujumbe wa tumaini mwishoni mwa kitabu cha Mika kwamba Mungu hatimaye angechukua hatua. Mungu angetimiza agano lake na Israeli.

Mungu angewarejesha, na Mungu angewasamehe dhambi zao. Sasa, tunachokiita katika kifungu hiki katika Mika 6, 1 hadi 8, na tumeangalia baadhi ya haya, kesi ya agano ambapo Mungu atawaleta watu ndani ya chumba cha mahakama. Nabii ni kama wakili wa mashtaka.

Una picha na mandhari hii yote iliyotengenezwa katika Mika 6. Bwana atasema, simama utetee taji lako, kesi yako, kesi yako mbele ya milima. Vilima na visikie sauti yako. Sikiliza milima, mashtaka ya Bwana, misingi ya dunia inayodumu.

Kwa hivyo, milima, mbingu, na dunia vilivyokuwepo kama mashahidi wakati Musa alipoanzisha agano vipo ili kutumika kama mashahidi katika kesi za mahakama. Bwana anawakumbusha watu uaminifu wake kwao. Anasema, nimewatendea nini? Nimewachoshaje? Jibu, au nipe jibu la hili.

Kisha anawakumbusha jinsi alivyowaonyesha uaminifu wake. Niliwatoa kutoka nchi ya Misri. Niliwakomboa kutoka nyumba ya utumwa.

Una sababu gani ya kutokuamini majukumu ya agano niliyoweka mbele yako? Mika, sura ya sita, mstari wa sita hadi wa nane, atashughulikia swali, tena, Mungu anatarajia nini hasa? Na ufundi katika jinsi hili linavyofanywa ni jambo ambalo nilitaka kuzingatia kwa ufupi. Bwana anauliza swali la Nije mbele za Bwana, na nijiamieje mbele za Mungu aliye juu? Ni nini hasa ambacho Mungu anatarajia? Na kumbuka kwamba moja ya majibu ambayo watu wenyewe walikuwa wakitupa, vema, tukitimiza tu majukumu yetu ya kitamaduni na ya kitamaduni, tumetimiza wajibu wetu. Mungu atafurahishwa nasi.

Mungu anawajibika kutubariki. Kwa hivyo, kile Mika anachofanya kuonyesha kwamba hilo halitoshi ni kwamba anaorodhesha idadi ya sadaka na dhabihu ambazo zinaweza kuletwa. Na kwa usemi, anaorodhesha mfululizo wa sadaka ambazo huongeza thamani yake hatua kwa hatua ili kuonyesha kwamba hata sadaka na dhabihu zenye thamani zaidi ambazo zinaweza kutolewa hatimaye sio hitaji kuu ambalo Mungu anawapa watu.

Je, nije mbele za Bwana na sadaka za kuteketezwa, mojawapo ya dhabihu za msingi ambazo Israeli ilimtolea Mungu, au katika mstari sambamba na mnyama mwenye thamani kubwa mwenye ndama wa mwaka mmoja? Je, hilo ndilo Mungu analotaka

kweli? Swali la balagha liliulizwa. Mstari wa saba: Je, Bwana atafurahishwa na maelfu ya kondoo dume au mito 10,000 ya mafuta? Sasa tunawazia dhabihu ambayo hakuna Mwisraeli mmoja angeweza kutoa, lakini hii ndiyo aina ya dhabihu ambayo mfalme angeweza kutoa, kama Sulemani alivyofanya wakati hekalu lilipowekwa wakfu katika 1 Wafalme 8. Kama ningeweza kutoa hata sadaka ambayo ni kubwa na ya gharama kubwa, ni nini kitakachompendeza Mungu? Kisha, hatimaye, sadaka ya mwisho au dhabihu ya mwisho, je, nimtoe mzaliwa wangu wa kwanza kwa ajili ya makosa yangu au uzao wa mwili wangu kwa ajili ya dhambi ya roho yangu? Vipi kama ningetoa aina ya dhabihu ya thamani ambayo dini za kipagani zilizungumzia kimatendo? Vipi kama ningewatoa hata watoto wangu mwenyewe? Hakuna hata moja kati ya mambo hayo ambayo Mungu hatimaye anataka na kutamani kutoka kwa watu wake.

Tambiko hizo ni muhimu, lakini lazima ziambatane na mtindo wa maisha wa haki, uaminifu wa agano, neno hesed ndilo linalotumika hapo, na kutembea kwa unyenyekevu na Mungu wako. Ninaamini kwamba wazo la kutembea kwa unyenyekevu na Mungu wako linawekwa mwishoni mwa hili kwa sababu kama wangechukua msimamo huu wa unyenyekevu kwa Mungu, ungewakumbusha kila wakati kwamba walihitaji mwongozo wa Mungu ili kuwaongoza na kuwaongoza. Ingewasaidia kuelewa kwamba hawangeweza kudharau neema ya Mungu na ilibidi watafute njia ambazo wangeweza kuongezeka katika uaminifu wao wa agano kila wakati.

Pia ingewakumbusha kwamba walikuwa na jukumu la kumweka Mungu na wengine kwanza juu yao wenyewe. Kwa hivyo, hii kanuni inayoongoza kuhusu umuhimu wa haki na umuhimu wa kuwajali wengine, hiyo ni sehemu ya ujumbe wa Mika. Ninaamini kwamba, tena, tunapofikiria jinsi ya kutumia manabii, sijisikii kama mchungaji kwamba mara nyingi ni kazi yangu kuhubiri kuhusu sera maalum za kisiasa, lakini ni kazi yangu kuwakumbusha watu na kuwakumbusha makanisa yetu kuhusu wajibu wetu wa kuwasaidia wale wanaotuzunguka.

Sihitaji kuwa mwanasiasa ili kuishi kulingana na Mika sura ya sita, mstari wa nane. Sihitaji kuwa Martin Luther King au William Wilberforce. Ninaweza kuishi kulingana na mtindo huu wa maisha wa haki kwa kuwatendea watu kwa njia sahihi na kukidhi mahitaji ya watu walio karibu nami ambao nina fursa ya kuwahudumia.

Mwandishi mmoja amesema hivi: manabii walituwekea swali, je, tutaishi kwa haki, au tutaishi maisha ambapo tunazingatia sisi tu? Mara nyingi, katika kanisa la kiinjili, tumepoteza wito tu ambao Mungu anatupatia wa kujali mahitaji ya wengine. Tunaweza kupitia kama makutaniko binafsi, ni watu gani ambao Mungu anatuita tuwahudumie? Je, ni wachache wasio na uwezo? Je, kuna watu katika ujenzi wa nyumba ambao hawana baba? Je, ni huduma inayoenea zaidi ya mipaka na mipaka ya Marekani? Je, ni wahamiaji wanaoingia katika jiji letu ambao labda wanahitaji elimu au rasilimali au msaada wanapozoea? Sisi, kama Wakristo, tunafanya nini kuhusu wingi wa watoto ambao ni wageni haramu wanaoingia nchini mwetu? Kazi

yetu kama Wakristo si tu kuwa na jibu la Republican kwa haya au jibu la Democratic kwa haya, bali ni kuruhusu maadili yetu yaelezwe na Biblia na maadili ya Agano la Kale. Je, sisi, kama Wakristo matajiri, matajiri na matajiri katika vitongoji, tutawajali watu, si tu katika sehemu zingine za dunia, bali pia watu wanaoishi katika miji mikubwa na hawana rasilimali kama sisi? Maadili ya haki katika Agano la Kale si kuwapa watu kile wanachostahili.

Hatimaye pia ni kuwapa watu kile wanachohitaji na tuna jukumu la kufanya hivyo. Ikiwa una nia ya kutafakari zaidi kuhusu hili, ningependekeza ufikirie tu jinsi tunavyounganisha manabii wa Agano la Kale pamoja na maadili na mafundisho ya Torati ya Agano la Kale. David Baker ameandika kitabu, kichwa chake ni Ngumi Iliyofungwa au Mikono Iliyofunguliwa, Utajiri na Umaskini katika Sheria ya Agano la Kale.

Katika kitabu hicho mahususi, ambacho ni utafiti bora, Baker anaangazia jinsi sheria ya Agano la Kale inavyoakisi, katika muktadha wake na katika mazingira yake ya kale ya Mashariki ya Karibu, mtazamo tofauti kuhusu hitaji la kuwajali wale walio maskini na wanaohitaji wajane na yatima. Kuna ujumbe tofauti katika sheria ya Agano la Kale kuhusu mambo hayo. Mara nyingi tunasikia leo kwamba sheria ya Musa au sheria ya Musa ni kanuni nyingine tu ya sheria ya Mashariki ya Karibu ya kale.

Wakati mwingine, tunapokutana na kanuni hizi za sheria kwa mara ya kwanza na labda tunaposoma sheria ya Musa, inaonekana kama, wow, sheria ya Musa inaonekana kama kanuni hizi zingine za sheria. Ninaweza kuchukua maagizo kutoka kwa sheria ya Musa na inaonekana kama vitu kutoka kwa kanuni ya Hammurabi. Lakini Baker anaonyesha ni kwamba kuna mitazamo ya kipekee katika sheria ambayo si kweli kuhusu kanuni hizi zingine za sheria zinazoakisi maadili ya kuwajali maskini na haki.

Nadhani hii inaonyesha upekee wa sheria ya Musa, na tunahitaji kuzingatia hilo. Nitataja tu mambo machache anayozungumzia. Anasema nambari moja, adhabu za kukiuka haki za mali katika Biblia ni za kibinadamu zaidi kuliko kwingineko, na hazihusishi kamwe kukatwa viungo, kupigwa, au kifo, ambayo ndiyo unayoona katika kanuni hizi zingine za sheria.

Sheria zile zile zinawahusu wote pia, na adhabu haitegemei hadhi au utajiri wa mwizi au mwathiriwa. Jambo la pili, kulingana na sheria ya Agano la Kale, ardhi ya mababu ni zawadi ya Mungu kwa watu wake wateule na imegawanywa kwa usawa kwa kila mmoja wao. Sheria ya Kale ya Babeli na Siria ya Kati zinadai kwamba ardhi ya mababu ni ya mfalme.

Katika sheria ya Agano la Kale, utumwa wa chattel umepunguzwa kwa wasio Waisraeli, na sheria hutoa ulinzi mkubwa kwa watumwa. Watumwa waliokimbia wanapaswa kupewa hifadhi, na watumwa wana haki ya likizo. Katika kanuni zingine

za sheria za Mashariki ya Karibu za kale, watumwa wanatii sheria ya mali, ambayo inazingatia haki za wamiliki wa watumwa kuhusu mali zao.

Kuna vipengele vingine tofauti vya sheria ya Agano la Kale kuhusu watumwa wa nusu. Watumwa wa muda hupewa chaguo la kuwa wanachama wa kudumu wa kaya mwishoni mwa utumishi wao. Kazi ya dhamana kwa muda mfupi ilikuwa njia nyingine ya kulipa madeni na kwa kweli ilikuwa uwezekano halisi katika Israeli badala ya katika baadhi ya tamaduni hizi nyingine kwa sababu ya sera ya Agano la Kale ya mikopo isiyo na riba.

Viwango vya juu vya riba katika tamaduni zingine vilimaanisha kwamba mfanyakazi alikuwa akilipa tu malipo yake ya riba na kuna uwezekano angebaki katika kifungo cha maisha yote. Sheria ya Biblia pia hutoa kiwango fulani cha ulinzi kwa masuria kinachowapa haki ya kupata baadhi ya haki za mke au binti, na wema kwa masuria hutofautiana na jinsi wanavyotendewa huko Mesopotamia. Ulinzi wa watu walio katika mazingira magumu katika Agano la Kale unachukuliwa kuwa mapenzi ya Mungu na jukumu la kifalme.

Hilo ni kweli katika Mashariki ya Karibu ya kale, lakini sheria ya Agano la Kale inahusika zaidi na kuhakikisha kwamba wajane na yatima hawanyanyaswi au kunyonywa katika mahakama za sheria au shughuli za kifedha. Hilo ni jambo lingine tofauti. Sheria ya Biblia ina msisitizo tofauti katika uhusiano na kesi za kisheria za haki.

Kanuni ya kutoegemea upande wowote inaweza kuwa ilidhaniwa kwingineko, lakini imeelezwa waziwazi katika Agano la Kale. Mengine mawili, na kisha tutayaunganisha yote. Wazo kwamba mazao ya kilimo ni zawadi ya Mungu kwa watu linamaanisha kwamba yanapaswa kugawanywa na wote na hii ni tofauti ya Agano la Kale.

Hili linaonyeshwa kwa njia maalum katika sheria za mwaka wa sabato, zaka ya miaka mitatu, na kanuni ya kuokota masalio. Sheria za kibiblia kuhusu kuokota masalio hazina mfano kwingineko. Katika sehemu zingine za Mashariki ya Karibu ya kale, yafuatayo hufanyika kwa sababu za kilimo, na zaka hulipwa kwa hekalu au kwa ikulu, lakini hakuna hata moja kati ya desturi hizi iliyotajwa kama ustawi wa jamii.

Hatimaye, sheria ya Agano la Kale kuhusu masharti na masharti ya ajira haina kifani katika makusanyo mengine ya sheria. Dhana ya Sabato ni ya kipekee kwa Mashariki ya Karibu ya kale, hasa katika msisitizo wake kwamba kupumzika na burudani ya kawaida ni haki ya msingi kwa wote. Na kwa hivyo, ikiwa unataka kuelewa moyo wa Mungu na kujali kwa Mungu kwa maskini na wahitaji, basi angalia Agano la Kale na utumie muda kutafakari jinsi ujumbe wa manabii na ujumbe wa Torati unavyolingana na kusisitiza hilo.

Nadhani itabadilisha jinsi tunavyowaangalia maskini na wahitaji walio katika maisha yetu. Sasa nataka kugeuka kutoka kwenye kitabu cha Mika na sasa tutaangalia unabii wa Nahumu. Tumezungumzia tu kuhusu Mungu mwenye huruma na anayewajali maskini na wahitaji.

Sasa , tutaangalia picha tofauti sana kwa sababu tunazungumzia Mungu atakayeleta vurugu, hukumu na uharibifu kwa Waninawi. Tunaweza kuanza kwa kufikiria tu kuhusu Nahumu. Nahumu ni mwenzake wa kinabii wa kitabu cha Yona.

Katika kitabu cha Yona, Mungu anawahurumia Waninawi, lakini sasa, miaka 150 baadaye, Mungu ataleta hukumu kwa Waninawi. Vurugu na jinsi Mungu anavyotumia vurugu za wanadamu katika kitabu hiki ni jambo ambalo limewasumbua sana wachambuzi wa hivi karibuni wa kitabu hiki. Nadhani ni kitabu ambacho tunapaswa kupambana nacho na tunapaswa kutafakari kuhusu tatizo la kimaadili lililopo.

Lakini mwandishi mmoja anayeitwa RA Mason anasema hivi, na anasema: je, kuna yeyote kati yetu atakayepata ujasiri wa kukubali katika maoni maarufu kwamba kitabu cha Nahumu ni aibu kwa jumuiya mbili za kidini ambazo maandiko yake ya kisheria yanaunda sehemu isiyokubalika? Nadhani anaonyesha jinsi anavyohisi kuhusu kitabu hicho. Watu wengine wamezungumzia kuhusu usanii wa fasihi wa kitabu cha Nahumu na wametoa maoni kwamba, angalau, ni kitabu kibaya, lakini kimeandikwa vizuri. Nataka tuchukue mtazamo tofauti kabisa kuhusu kitabu hiki.

Tunapaswa kusumbuliwa na vurugu zilizopo. Kuna maswali na matatizo ya kimaadili na mambo kuhusu Mungu na vurugu na vita na mambo haya yote ambayo yanahitaji kuulizwa. Lakini nataka tusome na kukaribia kitabu kama wasomaji waaminifu wa maandishi ambao wanaamini kwamba kuna ujumbe huu unaosumbua kwamba Mungu hutumia vurugu za majeshi ya wanadamu wakati mwingine kutekeleza haki isiyokamilika katika ulimwengu ulioanguka.

Lakini fumbo ni kwamba tunaweza kumwamini Mungu hatimaye kufanya hivi na kuvifanya kwa njia nzuri, ya haki, na ya haki, hata wakati hatuelewi njia zake. Tunaamini kwamba kuna Mungu ambaye hatimaye atarekebisha mambo yote. Tunaamini kwamba kuna Mungu ambaye hatimaye atarekebisha dhuluma na vurugu ambazo zimefanywa katika historia yote ya mwanadamu.

Na ukweli kwamba karne ya 20 ilikuwa karne yenye vurugu zaidi ambayo wanadamu wamewahi kuishi. Nadhani ujumbe huo wa matumaini na kutia moyo upo. Tunaelewa kwamba Mungu anapotekeleza kisasi kwa Waninawi, kisasi cha Mungu si kitu sawa na kisasi cha wanadamu.

Ingawa Mungu mara nyingi alitumia majeshi ya wanadamu, aliwatumia Wababiloni na Waashuri kuwaadhibu watu wake mwenyewe. Hatimaye anawatumia Wababiloni

kuwaadhibu Waashuri na atawatumia Waajemi kuwaadhibu Wababiloni. Ingawa Mungu hutumia mataifa haya, bado amejitenga na uovu wanaoufanya.

Mungu hatimaye ndiye mwenye enzi kuu, kwa hivyo anawatumia kutimiza makusudi yao. Lakini tunaamini kwamba maandiko yanatufundisha kwamba Mungu hufanya hivi bila kwa njia yoyote kujiunga na kushiriki katika uovu wao. Sasa, Nahumu anapozingatia uharibifu wa Ninawi, tunapaswa kuelewa kwamba hii si tu usemi wa hasira ya kitaifa kwa upande wa watu wa Yuda dhidi ya adui zao.

Wakati mwingine, mimi husoma manabii dhidi ya mataifa na manabii, na inanikumbusha mkutano wa hadhara wa shule ya upili wakati wa wiki ya kurudi nyumbani. Tunawapiga wanajeshi kwa sababu tunatoka nje, na tutapigana na adui. Lakini vitabu hivi havikuandikwa kuonyesha chuki, hasira au kisasi dhidi ya mataifa haya.

Hatimaye inatupa tumaini kwamba Mungu mtakatifu atarekebisha mambo na hatimaye ataleta ukombozi wa watu wake. Watu wengi wamepambana na Mungu mkatili wa kitabu cha Nahumu au vurugu za kitabu cha Nahumu. Lakini nataka kutushauri kwamba tatizo kubwa zaidi na tatizo kubwa zaidi linajitokeza kwetu ikiwa tuna Mungu ambaye hashughulikii vurugu na ukosefu wa haki na mambo ambayo falme mbovu kama Waashuri hufanya.

Ikiwa Mungu hashughulikii hilo kamwe, basi Mungu kweli ni mnyama mwenye maadili. Ukali wa hukumu unaopatikana katika kitabu cha Nahumu unaonyesha ukali wa uhalifu ambao Waninawi wametenda. Na jambo la mwisho, ili tu kutoa mandhari na usuli kwa hili, kitabu hiki hakijakusudiwa kutoa sababu kwa watu wa Mungu kutekeleza kisasi au vurugu au haki kwa adui zao.

Inazungumzia jambo ambalo Mungu atafanya na ambalo Mungu atatekeleza. Kwa hivyo, tukiwa na aina hiyo ya tahadhari na uelewa akilini na kukiri tu ukweli kwamba hiki ni kitabu kigumu, ningependa tuangalie hili kama usemi wa hukumu ambayo Mungu mtakatifu, ambaye ni Mungu wa upendo, ambaye ni Mungu wa haki kamilifu, hukumu ya haki ambayo Mungu atatekeleza kwa wale wanaofanya aina ya vurugu na ukandamizaji ambayo ilionyeshwa na majeshi ya Ashuru. Sasa, ni lini na kwa nini Mungu anahukumu mataifa moja moja ni suala la enzi kuu ya Mungu.

Mara nyingi hatuelewi wakati wa hili, lakini nadhani ujumbe wa kudumu wa kitabu hiki ni kwamba Mungu anasema kwamba Bwana atahukumu. Nitawahukumu Waninawi kwa ukatili wao na ukandamizaji wao, hasa kwa ukatili waliofanya dhidi ya watu wa Israeli. Ni ukumbusho kwetu kwamba Mungu anaahidi kwamba hatimaye ataleta aina hii ya hukumu dhidi ya maadui zake wote.

Maneno ya unabii dhidi ya mataifa katika manabii si masomo ya historia tu, bali ni ukumbusho kwetu kwamba Mungu atahukumu mataifa yote na watu wote. Sasa,

tumezungumzia ukweli kwamba Nahumu ni mwenzake wa kinabii wa kitabu cha Yona. Kwa hivyo, nataka tu kulinganisha kwa ufupi kuhusu Yona au Yona na Nahumu.

Mnamo mwaka 775 hadi 760 katika karne ya nane, Yona anaenda Ninawi. Anahubiri huko, na Ninawi anaepushwa na hukumu. Neno ra'ah na uovu ni sehemu muhimu ya kile ambacho Mungu anafanya huko.

Mungu anamwamuru Yona aende Ninawi kwa sababu ya uovu mkubwa waliotenda. Uovu huo mkubwa umemjia. Mungu, kama mwamuzi, anajua mambo haya.

Mataifa ya dunia, si Israeli na Yuda pekee, yanawajibika na kuwajibika kwa Mungu. Lakini katika sura ya tatu, tunachokiona ni kwamba Yona anapohubiri ujumbe huu, Waninawi hutubu au huacha uovu wao, uovu wao, na matokeo yake, Mungu hutubu. Tunajua kihistoria kwamba Waninawi walirudi kwenye njia zao za vurugu, za kibeberu, na za kutawala kijeshi muda mfupi baada ya haya.

Kwa kweli, toba yoyote iliyotokea wakati wa Yona, haionekani kuwa zaidi ya mawimbi kwenye bwawa. Hii ilikuwa na athari gani ya kudumu? Hatujui. Kufikia mwaka 745 Tiglath-Pileser alikuwa ameanzisha Milki ya Uashuri Mpya na atasababisha vurugu kubwa kwa Israeli na Yuda na mataifa mengine wakati huo.

Kwa hivyo, wanatubu uovu wao. Wanarudi haraka kwenye uovu wao. Na kwa hivyo, mnamo 612, jiji la Ninawi litashushwa na kuharibiwa katika hukumu.

Mungu atatumia jeshi la Babeli kukamilisha hilo. Lakini sababu ya hilo ni kwamba wamerudi kwenye uovu wao, ra'ah yao. Sura ya 1 mstari wa 11 inasema hivi, kutoka kwako ametoka mtu aliyepanga mabaya dhidi ya Bwana, mshauri asiyefaa.

Kwa hivyo, jambo walilotubu na lililoleta rehema ya Mungu katika kitabu cha Yona hatimaye ndilo jambo litakalotokea, wanaporudi kwenye hilo, maonyo ya Ninawi kuharibiwa, ambayo yatarudi kufanya kazi na hukumu ya Mungu itaanguka. Mstari wa mwisho wa Nahumu sura ya 3, mstari wa mwisho wa kitabu, hakuna kupunguza jeraha lako, jeraha lako ni kubwa, linazungumzia hukumu itakayowajia Waninawi. Wote watakaosikia habari zako watapiga makofi juu yako, kwa maana ambaye hakupata ghadhabu yako isiyokoma, uovu wako usiokoma.

Kwa hivyo, walitubu uovu huo katika kitabu cha Yona, wakaepushwa na hukumu. Walirudi haraka kwenye uovu huo. Ukweli kwamba Mungu alisubiri miaka 150 ili kuwahukumu na kuwaangamiza wenyewe ni kielelezo cha rehema na huruma yake inayoendelea.

Lakini uovu huo lazima urekebishwe na lazima urekebishwe. Sawa. Sasa, ulinganisho mwingine maalum kati ya kitabu cha Yona na kitabu cha Nahumu ni kwamba manabii hawa wote wawili watataja na kurejelea ungamo kuhusu Mungu linalopatikana

katika Kutoka sura ya 34 mistari ya 6 na 7. Yona, kwa nini sikutaka kwenda Ninawi? Najua kwamba wewe ni Mungu mwenye huruma, mwenye neema, si mwepesi wa hasira, unayesamehe dhambi, na kughairi uovu.

Sawa. Kifungu hicho katika ungamo hilo pia kitakuwa msingi wa hukumu ya Mungu katika sura ya kwanza ya Nahumu. Kwa sababu sehemu ya pili ya ungamo hilo katika Kutoka 34:7 ni kwamba Mungu hawasamehe wenye hatia na hatimaye huwawajibisha kwa dhambi zao.

Na hivyo, kwa njia ile ile ambayo Yona anadokeza kuhusu ungamo hili, Nahumu pia anafanya vivyo hivyo. Hivi ndivyo inavyosema katika sura ya 1 mistari wa 2. Bwana ni Mungu mwenye wivu na mwenye kulipiza kisasi. Ana haki ya kufanya hivyo kwa sababu yeye ni Mungu mtakatifu.

Kisasi cha Mungu si kitu sawa na kisasi cha mwanadamu. Paulo anaweka wazi hilo katika Warumi sura ya 12, mistari ya 19 hadi 21. Bwana analipiza kisasi na ana ghadhabu.

Hatupaswi kulipiza kisasi mikononi mwetu wenyewe. Tunapaswa kumwachia Mungu hilo. Lakini hapa kuna marejeleo ya Kutoka 34.

Bwana si mwepesi wa hasira na mwenye nguvu nyingi na ndiyo maana Mungu amewaokoa Waninawi. Ndiyo maana Mungu alijuta wakati wa Yona. Ndiyo maana Mungu amewapa miaka 150 ili kwa namna fulani wafanye kazi yao vizuri.

Lakini Bwana hatamwachilia mwenye hatia. Na kisha, kutokana na hilo, kwa kuzingatia dhambi zao, kwa kuzingatia ukweli kwamba hawezi kumwachilia mwenye hatia, Mungu yuko karibu kuwashambulia kama shujaa. Muunganisho huu na Kutoka 34:6 na 7 pia ni sehemu ya sababu tunayo kitabu cha Nahumu kinachofuata kitabu cha Mika katika Kitabu cha 12.

Tunaporudi mwisho wa kitabu cha Mika, Mungu atarejesha Israeli ingawa hapajakuwa na watu ambao wametenda haki. Ingawa hawajafanya mambo ambayo Mungu aliwaamuru, hatimaye Mungu atawasamehe. Na sababu ya hilo ni kwamba Mungu atashughulika na watu wake kwa msingi wa Kutoka 34:6. Mika anasema, Ni nani aliye Mungu kama wewe, mwenye kusamehe uovu na kuachilia makosa kwa ajili ya mabaki ya urithi wake? Hashiki hasira yake milele kwa sababu anafurahia fadhili zisizo na kikomo.

Ataturehemu tena, Atakanyaga maovu yetu chini ya miguu yake; Atazitupa dhambi zetu zote katika vilindi vya bahari.

Utaonyesha uaminifu wako kwa Yakobo na utii wako kwa Ibrahimu kama ulivyowaapia baba zetu tangu siku za kale. Kwa hivyo, katika uhusiano wa kitabu cha

Mika na kitabu cha Nahumu, tuna tofauti hapa. Tuna Mungu akiwasamehe na kuwarejesha watu wa Israeli na kupigana vita dhidi ya dhambi zao, akiwavunja chini ya mguu wake, akiwatupa kwenye vilindi vya bahari.

Mungu atachukua hatua ili kuwarejesha watu wake. Hata hivyo, katika kitabu cha Nahumu, tuna kinyume chake. Tuna Mungu kama Mungu mwenye kisasi na ghadhabu akitekeleza haki yake kwa sababu Waninawi wamepata nafasi yao ya kutubu na wametumia neema ya Mungu.

Kwa sababu hiyo, sasa Mungu atatangaza vita pia. Atakuja tena kama shujaa na atawaangamiza Waashuri na kupigana nao. Kwa hivyo, Kutoka 34:6 na 7 ni muhimu kwa ujumbe wa Nahumu.

Nataka tufikirie kuhusu msingi wa mwisho na sababu za hukumu ya Mungu dhidi ya Waninawi. Julie Woods, katika makala katika Jarida la Themelios , anazungumzia kuhusu dhambi mahususi za Ninawi ambazo zimeorodheshwa katika kitabu hiki. Katika sura ya 1, mistari ya 9 na 11, wana hatia ya kupanga njama dhidi ya Mungu.

Katika sura ya 1, mstari wa 14, wana hatia ya kuabudu sanamu. Hukumu ambayo Bwana ataleta dhidi ya Ninawi hatimaye itakuwa hukumu dhidi ya sanamu zao. Mstari wa 14 unasema Bwana ametoa amri kukuhusu.

Jina lako halitakumbukwa tena. Kutoka katika nyumba ya miungu yako, nitakatilia mbali sanamu ya kuchongwa na sanamu ya chuma. Kwa hivyo, Mungu atakapoharibu na Mungu atakapowahukumu Waashuri, atawahukumu pia miungu yao ya uongo.

Bwana pia anasema katika mstari huo, Nitakufanyia kaburi, kwa maana ninyi ni watu waovu. Kwa hivyo, dhambi ya tatu, wamefanya vurugu mbaya. Wamefanya matendo maovu ambayo ni chukizo kwa Mungu.

Sura ya 3, mstari wa 1, wao ni mji wa damu. Kwa hivyo, Bwana atawahukumu kwa ajili ya kumwaga damu, uporaji wao, na udhalimu waliotenda dhidi ya mataifa. Tunapona marejeleo hayo kuhusu Ninawi kama mahali pa umwagaji damu katika sura ya 3, mstari wa 1, tena, yanatukumbusha kwamba msingi na msingi wa hukumu ya Mungu kwa mataifa ni uvunjaji wao wa agano la Nuhu.

Yeyote atakayemwaga damu ya mwanadamu, damu yake itamwagwa na mwanadamu. Agano la Nuhu lilimpa mwanadamu jukumu la kuzuia vurugu na umwagaji damu. Tatizo ni kwamba falme na majeshi kama vile Wababeli na Waashuri yaliendeleza umwagaji damu huo.

Isaya 24, mstari wa 1 hadi wa 5, Bwana ataihukumu dunia kwa sababu wamevunja agano la milele. Hawakuzishika amri zake. Kisha katika muktadha huo huo, katika Isaya 26 mstari wa 21, Bwana hatimaye, dunia itafichua damu iliyo ndani yake.

Mungu hawezi kusamehe hilo tu. Damu inalia haki. Yeye ni Mungu mtakatifu na mwenye haki ambaye hatimaye lazima arekebishe mambo haya.

Sambamba na hilo, wameyafanya mataifa mengine kuwa watumwa. Sura ya 3, mstari wa 4, wamefanya kiburi na majivuno. Sura ya 3, mstari wa 8, wamefanya ukatili usiokoma.

Sura ya 3, mstari wa 19. Inashangaza kwamba vitabu viwili pekee katika orodha ya Kiebrania vinavyofunga kwa swali la balagha, tena, ulinganifu mwingine kati ya Yona na Nahumu, ni vitabu hivi viwili. Katika kitabu cha Yona, swali la balagha ni, je, Mungu hapaswi kuwaonyesha huruma watu hawa na kuwajali watu 120,000? Hata hivyo, swali la balagha katika 3.19 linatupeleka katika mwelekeo tofauti.

Je, Waashuri na Waninawi hawapaswi kuadhibiwa kwa uovu usiokoma waliotenda? Na jibu la hilo ni ndiyo. Mungu hawezi kuruhusu hili lisijibiwe. Sasa, moja ya mambo tunayoyaona katika hotuba za hukumu dhidi ya mataifa, na tena, haya yanapatikana katika manabii wote, yaliyoangaziwa hasa katika Nahumu na Obadia katika kitabu cha 12, ni kwamba moja ya mambo ambayo Mungu atahukumu, si kimsingi, si vurugu zao tu.

Sio miungu yao ya uongo tu. Chanzo cha msingi cha haya yote hatimaye ni kiburi na kiburi cha wanadamu wanapomtikisa Mungu kwa ngumi. Nadhani kitheolojia, tunaweza kurudi nyuma hadi kitabu cha Mwanzo na uasi wa wanadamu dhidi ya Mungu katika Mwanzo 1-11.

Ni dhambi gani inayojirudia inayofanywa hapo? Ni hamu ya kuwa kama Mungu. Hiyo ndiyo sababu Adamu na Hawa walikula tunda hilo. Wanataka kuwa kama Mungu na kutengeneza sheria zao wenyewe.

Katika Mwanzo sura ya 4, Kaini anataka kuwa kama Mungu na kuamua jinsi na kwa nini anapokea baraka za Mungu na pia kufanya uamuzi kama wa Mungu: huyu ndiye atakayeishi, na huyu ndiye atakayekufa. Lameki, Mwanzo sura ya 4, anatunga sheria zake mwenyewe kuhusu ndoa na anakuwa mke wa kwanza wa wake wengi. Mwanzo sura ya 6, wana wa Mungu wanaingia katika binti za wanadamu, na wanaume hawa hodari wanajivunia sheria za Mungu kuhusu ndoa na ngono na kujaribu kuanzisha, kwa namna fulani, kabila pinzani linalompinga Mungu.

Mwanzo sura ya 10, Nimrodi, mwindaji huyu hodari mbele za Bwana, mfano wa wafalme wa baadaye wa Ashuru ambao, kupitia vurugu, watajenga himaya iliyoko Mesopotamia. Mnara wa Babeli, ukijenga mnara unaompinga Mungu, ulianzisha mfumo mbadala wa kidini. Kwa hivyo, katika Mwanzo 1-11, tuna ubinadamu na uasi dhidi ya Mungu, wakianzisha ufalme wa mwanadamu, wakitikisa ngumi zao mbele za Mungu na kutaka kuwa kama Mungu.

Waashuri ndio mfano halisi wa aina hiyo ya kiburi na kiburi. Na Isaya anazungumzia hili pia anapozungumzia hukumu ya Mungu kwa mataifa na kiburi ambacho ndicho msingi wa hili. Hukumu ya mwisho itakapowaangukia wanadamu, Isaya anasema hivi : ingia kwenye miamba na ujifiche mavumbini.

Macho ya mwanadamu yenye kiburi yatashushwa chini, na kiburi cha mwanadamu kitashushwa, na Bwana peke yake atatukuzwa siku hiyo. Kwa maana Bwana wa majeshi ana siku dhidi ya wote wenye kiburi na majivuno, dhidi ya wote walioinuka, nayo itashushwa chini. Kwa hivyo, mwanadamu amejinua dhidi ya Mungu.

Kwa kweli, istilahi ile ile inayotumika katika Isaya 6 kuizungumzia, nilimwona Bwana ameketi kwenye kiti chake cha enzi kilicho juu na kuinuliwa, hatimaye ndiye aliyenuliwa. Hiyo ndiyo istilahi ile ile inayotumika kuelezea ubinadamu hapa katika kiburi chao katika jaribio la kujiinua dhidi ya Mungu. Na kwa hivyo nabii Isaya, anapozungumzia hukumu ya mataifa, atazingatia kiburi chao haswa.

Sura ya 13, mstari wa 11, Nitakomesha kiburi cha wenye kiburi, nami nitashusha chini, au nitashusha kiburi cha majivuno cha wakatili. Mstari wa 19, Babeli, nao ni mfano wa aina hii ya kiburi cha wanadamu pia. Babeli, utukufu wa falme, na fahari ya kiburi cha Wakaldayo, watakuwa kama Sodoma na Gomora nitakapowaangamiza.

Mfalme mwenye kiburi wa Babeli, anayefikiri kwamba atapanda juu ya nyota za Mungu, anaonyesha kiburi chake. Anasema nitapanda juu ya vilele vya mawingu. Nitajifanya kama aliye juu zaidi .

Na katika sura ya 14, tunamwona katika hukumu akishuka hadi kuzimu na kuanguka kutoka angani kama nyota ya asubuhi alfajiri. Sura ya 13, mistari ya 6 na 7, haikuwa mataifa makubwa tu yaliyofanya hivi. Hata watu waliozunguka Israeli na Yuda, mataifa madogo, na hata Waisraeli wenyewe ni sehemu ya hili.

Mikono yote italegea. Kila moyo wa mwanadamu utayeyuka kwa sababu hatimaye Mungu atashusha kiburi na majivuno ya wanadamu. Tunaweza kupitia na kufuatilia hili katika kitabu cha Isaya.

Isaya anapozungumzia jinsi Mungu alivyoikomboa mji wa Yerusalemu hatimaye kutoka kwa Waashuri, sababu ya hili ni kwa sababu ya kiburi na kiburi cha mfalme wa Ashuru. Isaya sura ya 10, Ashuru ni farasi wa hasira ya Mungu na Mungu anamtumia kuleta hukumu dhidi ya watu wa Israeli. Lakini mfalme wa Ashuru hatambui hilo.

Hamhusishi Mungu ushindi wake. Hatimaye, anataka kutimiza matamano yake mabaya. Wakati kamanda wa Ashuru anapomkumbusha Hezekia na watu wa Yerusalemu kwa nini wanahitaji kujisalimisha, usifikiri kwamba miungu yako itakulinda.

Kwa hivyo, Hezekia anapoweka barua ya mfalme wa Ashuru mbele za Mungu, moja ya mambo anayoyataja ni kwamba mfalme wa Ashuru ametenda kwa kiburi dhidi ya Mungu na anaamini kwamba nguvu zake ni kubwa kuliko za Mungu. Kwa sababu hiyo, hatimaye atahukumiwa. Kwa hivyo hiyo ni sehemu ya ujumbe wa msingi wa kwa nini Mungu ataleta hukumu dhidi ya Waashuri.

Sasa acha nizungumzie kidogo kuhusu historia na mazingira ya kihistoria ya kitabu cha Nahumu. Tunaweza kuweka ratiba sahihi ya wakati kitabu cha Nahumu kilipotolewa na wakati ujumbe wa Nahumu ulipotolewa. Tunajua kwamba kitabu cha Nahumu kiliandikwa muda fulani baada ya kuanguka kwa mji wa Thebes wa Misri katika sura ya 3, mistari ya 8 na 10.

Kwa sababu Nahumu atarejelea mji huu, Waashuri wenyewe ndio waliouteka na kuuteka Thebe. Kile ambacho Nahumu atasema ni kile kile ulichokifanya kwa Thebe, mji ambao Wamisri walidhani haungeweza kuingiliwa na kushambuliwa na adui; kitu kile kile ulichowafanyia hatimaye kitakutokea. Kwa hivyo, tunajua kwamba kitabu kiliandikwa au jumbe za Nahumu zilitolewa baada ya 663 KK.

Tunajua kwamba jumbe hizi zilitolewa kabla ya 612 KK kwa sababu huo ndio wakati ambapo jeshi la Babeli na Wababeli na Wamedi watashinda na kuanguka mji wa Ninawi. Kwa hivyo, tunaweza kumfikiria Nahumu akihubiri jumbe hizi wakati fulani karibu mwaka wa 620 KK. Na kwa hivyo, tutatumia hilo kama aina ya tarehe ya pande zote kwa hili.

Sasa turudi nyuma na tukumbuke mahusiano ambayo Ashuru imekuwa nayo na Israeli na Yuda hadi sasa. Tiglath-Pileseri anaanzisha Milki ya Ashuru Mpya 745. Ashuru inakuwa mamlaka kuu katika Mashariki ya Karibu ya kale.

Mnamo mwaka 722 Ufalme wa Kaskazini unaanguka katika mji mkuu wa Samaria. Wanakuwa jimbo la Ashuru. Mnamo mwaka 705 hadi 701 KK, Hezekia aliasi dhidi ya Waashuri.

Senakeribu alivamia nchi, akateka miji 46 huko Yuda, na angeteka na kuharibu mji wa Yerusalemu kama Mungu hangeshinda jeshi lake. Hata hivyo, 701 haikuashiria mwisho wa utawala wa Ashuru juu ya taifa la Yuda. Jeshi la Ashuru, himaya ya Ashuru, mfalme wa Ashuru anafufuka na watatawala na himaya yao itatawala Yuda katika karne yote ya saba hadi wakati watakapoanguka.

Ashuru wakati huu ina wafalme wawili wenye nguvu sana. Esarhaddon atatawala kuanzia mwaka wa 681 hadi 669 na kisha Ashurbanipal kuanzia mwaka wa 669 hadi 627 KK. Kwa hivyo wataendelea hata baada ya mwaka wa 701, na hata baada ya Senakeribu kupoteza jeshi lake, wataendelea kuwa mamlaka kuu katika Mashariki ya Karibu ya kale.

Ashurbanipali atapigana vita vinavyoendelea na Wamisri. Pia tunajua kwamba wakati wa utawala wa Esarhadoni, Manase, mfalme mwovu zaidi kuwahi kuwa naye Yuda, Waashuri walikuja Yerusalemu. Wanamfunga.

2 Mambo ya Nyakati sura ya 33, mistari ya 11 hadi 13. Watamrudisha kama mfungwa, lakini Manase anamgeukia Bwana, na licha ya ukweli kwamba amekuwa mfalme huyu mbaya, mwovu, na mbaya, Mungu anamruhusu abaki kwenye kiti cha enzi. Lakini Ashuru ilikuwa imeendelea kutawala Yuda katika kipindi hiki chote.

Sasa katika mwaka wa 640 KK, Yosia aliingia kwenye kiti cha enzi na huu ndio wakati ambapo himaya ya Ashuru inanza kudidimia. Kwa namna fulani tuko katika siku za mwisho. Kila himaya ina siku yake na hatimaye huanguka na kuanguka.

Kwa hivyo, katika siku za Yosia, Wababeli watakuwa taifa ambalo Ashuru itazingatia na kulazimika kuzingatia. Yosia anapoangalia hili, anaona kuinuka kwa himaya ya Babeli kama jambo chanya. Anatumaini kwamba kuanguka kwa Waashuri kutamwezesha kurejesha uhuru wa Yuda.

Zaidi ya hayo, nadhani hamu yake ni kurudisha eneo lililopotea kaskazini na kisha kubeba mageuzi yake ya kidini katika ufalme wa kaskazini wa Israeli wa zamani. Na kwa hivyo, Yosia anaangalia hili. Anaona kupungua kwa Ashuru na kuinuka kwa Babeli kama jambo chanya.

Hatimaye, Yosia aliuawa vitani mwaka wa 609 KK kwa sababu aliingilia kati katika haya yote na kujaribu kuwazuia Wamisri wasiende kuwasaidia Waashuri katika vita vyao na Wababeli. Mungu alikuwa amemwonya asijihusishe na hili. Manabii watawaonya wafalme, na tazama , hampaswi kutafuta suluhisho za kisiasa.

Yosia, licha ya mambo makubwa aliyoyafanya, hatimaye anafanya kosa hapa. Anauawa vitani na Wamisri wanapoandamana kwenda kuwasaidia Waashuri mwaka wa 609 KK. Anauawa huko Megido.

Waashuri wana mtazamo tofauti kuhusu hili kuliko Yosia alivyofanya. Wanaamini kwamba kuwasaidia Waashuri na kuwaunga mkono Waashuri kungewazuia Wababeli kuwavamia. Lakini hatimaye, hukumu ambayo Nahumu anazungumzia, na Mungu akitoka kama shujaa, mambo haya yatatekelezwa na Wababeli na mfalme wao na kiongozi wao Nabopolassar.

Babiloni ilikuwa mwiba upande wa Ashuru katika kipindi chote cha Milki ya Ashuru Mpya. Na hivyo, Waashuri walikuwa kama taifa kubwa la kihistoria kaskazini mwa Mesopotamia. Babiloni ilikuwa kitovu cha ufalme na himaya kubwa katika sehemu ya kusini ya Mesopotamia.

Kwa hivyo, hata wakati wa Hezekia, nyuma katika karne ya nane, Babeli na mtawala wao, Merodach -Baladan, walikuwa wakitafuta njia ya kuondoa udhibiti wa Waashuri. Na katika Isaya sura ya 39, tuna kifungu ambapo wajumbe na wajumbe wanatoka Babeli. Hezekia anawaonyesha hazina za ufalme na Isaya anamhukumu kwa hilo.

Inaonekana kama vile Hezekia anavyojaribu kubaini kinachoendelea katika mgogoro huu wa Ashuru, anajaribu kuwaonyesha Wababeli kwamba yeye ni mshirika anayestahili wa agano. Hatimaye, Merodak-Baladan hakuweza kurejesha uhuru wa Babeli kikamilifu au kikamilifu. Lakini katika miaka ya 627 na 626 KK, ndivyo hasa Nabopolassar atakavyoweza kufanya.

Waashuri walikuwa na gavana aliyeteuliwa ambaye walimtumia kutawala Babeli na kuweka udhibiti huko. Lakini mnamo 626, Kandalanu , gavana aliyeteuliwa na Waashuri wa Babeli, atakufa. Kwa sababu hiyo, kutakuwa na mnyang'anyi huyu wa Wakaldayo, Nabopolassar.

Atadai uhuru wa Babeli. Atawafukuza Waashuri kutoka Babeli. Sasa, huu utakuwa mwanzo wa himaya ya Babeli, ufalme wa Babeli Mpya.

Hatimaye, himaya ya Neo-Babeli itachukua nafasi ya Ashuru, na itakuwa mnyanyasaji ambaye Yuda italazimika kushughulika naye. Itakuwa chombo cha hukumu ya Mungu dhidi ya Yuda kama vile Ashuru ilivyokuwa. Kwa hivyo, Nabopolassar anaanzisha uhuru wa Babeli mnamo 626 KK.

Kisha kitendo kingine cha mkakati mzuri wa kijeshi kitaunda muungano na muungano na Wamedi. Muungano wa Wababeli na Wamedi unapoandamana dhidi ya Waashuri, watakuwa na nguvu nyingi sana kwa Waashuri kuweza kuudhibiti. Mnamo 614, watautoka mji wa Ashur.

Mnamo 612, watautoka na kuuharibu mji wa Ninawi. Kwa hivyo, watauangamiza. Huo ndio utimilifu wa unabii wa Nahumu.

Mnamo mwaka wa 609, jeshi la Ashuru lililobaki lilishindwa huko Harani. Huu ulikuwa mwisho wa himaya ya Ashuru. Miaka michache baadaye mnamo mwaka wa 605 KK, mwana wa Nabopolassa, Nebukadneza, atawaongoza Wababeli kuwashinda Wamisri huko Syria mahali panapoitwa Karkemishi.

Kwa sababu hii, hii itaifanya Babeli kuwa mamlaka kuu katika Mashariki ya Karibu ya kale. Atashuka baada ya ushindi huo na kuwaondoa kundi la kwanza la wahamishwa, na huu utakuwa mwanzo wa uhamisho wa Babeli na jinsi Mungu atakavyotumia Babeli kuiadhibu Yuda kwa kutokuwa mwaminifu kwake katika agano. Haya yote, tunaweza kuyaelewa.

Tunaweza kuielewa kisiasa. Tunaweza kuielewa kijeshi. Tunaweza kuelewa, hii ni sehemu tu ya mtiririko wa jinsi falme zinavyoinuka na kuanguka.

Lakini Biblia inatupa mtazamo wa kibiblia kuhusu hili. Kama vile uasi wa Israeli ulivyokuwa kichocheo cha ubeberu wa Ashuru, ni kiburi, vurugu, na ukatili wa Waashuri ambavyo, kwa sehemu, vilikuwa kichocheo cha kuinuka kwa Babeli madarakani. Akiolojia na historia vinatuthibitishia kwamba unabii ambao Nahumu anatoa hapa kuhusu uharibifu wa Ninawi ulitimizwa.

Mambo ya Nyakati ya Babilonia kutoka kipindi hiki yanasema mji ulitekwa na kushindwa sana. Yeye, mfalme wa Babiloni, aliwatesa watu wote. Wafungwa wengi walichukuliwa.

Mji huo, waliugeza kuwa vilima vilivyobomolewa na marundo ya vifusi. Kwa hivyo kile ambacho Ashuru iliwafanyia watu wengine na mataifa mengine, vurugu hiyo inawajia vichwani mwao. Karibu miaka 200 baadaye, kuna askari Mgiriki anayepitia eneo hilo na anasikia tu jina Mespila likitumika kama jina la eneo hili.

Kilichobaki ni vitongoji vya nje. Mji wenyewe umeharibiwa. Neno la Mungu hatimaye linatimizwa na neno la Mungu linatimizwa.

Sasa, tunapoangalia kitabu cha Nahumu, kimegawanywa katika hotuba saba na maneno saba ambapo Mungu huleta hukumu ya Waashuri. Maneno ya kwanza katika sura ya kwanza, Yahweh ni shujaa anayetoka kuwashinda na kuwashambulia adui zake. Mstari wa tano unasema hivi: milima hutetemeka mbele zake, vilima huyeyuka, dunia huinuka mbele zake, ulimwengu na wote wakao ndani yake.

Kwa hivyo, kama vile ilivyo katika kitabu cha Mika, Mungu anapotoka kama shujaa, dunia inayeyuka na kutetemeka mbele za Mungu, na anatoka kwenda kushambulia Samaria na Yerusalemu, atawafanyia Waashuri vivyo hivyo. Hotuba ya pili ni hukumu ya maadui wa Mungu, hukumu ya Waashuri, na hiyo itakuwa msingi wa ukombozi wa watu wake. Mungu hatekelezi tu hukumu hii ili kusababisha vurugu zaidi katika hali mbaya.

Mungu anatumia vurugu hii kutimiza jambo jema zaidi. Jambo jema zaidi ni kwamba Mungu atatumia kushindwa kwa Waashuri kuleta ukombozi wa watu wake. Kwa hivyo, Mungu anaweza kutumia mataifa ya dunia kwa uhuru.

Mungu anaweza kuzitumia kutimiza makusudi yake, lakini hatimaye, ni kutimiza mema ya kuwakomboa watu wa Yerusalemu. Mojawapo ya mambo unayoyaona unaposoma manabii wawili wa kwanza hapa ni kwamba maneno ya Nahumu yatapita na kurudi kati ya hukumu na wokovu, hukumu na wokovu kwa sababu lengo kuu hapa ni Mungu kuwaokoa watu wake. Katika sura ya Pili, mstari wa kwanza hadi wa

kumi, tunachopata hapa ni maono ya kinabii yenye ubunifu na ubunifu wa uvamizi wa mji wa Ashuru.

Kwa hivyo, tunaweza kufikiria kwamba jeshi hili la adui linavunja kuta na kushambulia mji. Hii hapa picha iliyotolewa katika mstari wa nne: magari yanakimbia kwa kasi mitaani. Yanakimbia huku na huko kupitia viwanja.

Wanang'aa kama mienge. Wanaruka kama radi. Kwa hivyo, unaweza kuwazia wakikimbia huku na huko na kusababisha uharibifu huu katika jiji.

Mstari wa sita unasema hivi, malango ya mto yamefunguliwa, na jumba la kifalme linayeyuka. Senakeribu alikuwa amejenga mifereji na mabwawa kadhaa dhidi ya mji. Mto Cusa ulitiririka kupitia mji, lakini upande wa kaskazini, kulikuwa na mabwawa na mifereji na bwawa la maji.

Kile ambacho Waashuri wangeweza kufanya ni kwa kufungua mirija au kwa kufungua mabwawa, wangeweza kudhibiti mtiririko wa maji. Naam, jeshi la adui litakaposhambulia mji, watalifurika jiji. Wataruhusu bwawa la maji kufurika jiji.

Na ndivyo tulivyo navyo katika mstari wa sita. Malango ya mto yamefunguliwa, jumba la kifalme linayeyuka, na mji unazidiwa na mafuriko ya maji pamoja na jeshi. Mstari wa nane unasema, Ninawi ni kama bwawa la maji ambalo maji yake yanatiririka.

Na hivyo, kwa njia ile ile, maji ya bwawa yanapotiririka na kutiririka, majeshi, watu wa Ninawi, wanajaribu kukimbia kutoka mjini. Makamanda wanaoongoza ulinzi na ulinzi wa mji wanasema hivi, simameni, simameni wanapiga kelele, lakini hakuna anayerudi nyuma. Pora fedha, pora dhahabu; hazina ya utajiri wa vitu vyote vya thamani haina mwisho, na mji wa Ninawi utaharibiwa.

Tena, jambo lile lile walilofanya kwa mataifa mengine hatimaye litafanywa kwao. Katika unabii wa nne, ambao kwa kweli unasimama katikati ya kitabu cha Nahumu, Ninawi inalinganishwa na simba aliyeanguka. Mji wa Ninawi ni kama pango la simba.

Mfalme wa Ashuru na majeshi yake wamekuwa kama simba mkubwa aliyetoka nje. Wamerarua mawindo yao. Lakini pango la simba litaharibiwa na simba huyu mkubwa ataachwa amelala hapo kama maiti.

Kuna mabadiliko kamili ya ukuu wa zamani pamoja na vitisho vya sasa. Sura ya 3, mstari wa 1 hadi 7, kuna unabii wa ole ambapo nabii anatabiri tena uharibifu kamili utakaokuja juu ya Ninawi. Inasema hivi, sura ya 3 mstari wa 3, wapanda farasi wakikimbia upanga unaometameta na mkuki unaometameta, kundi la waliouawa, marundo ya maiti, maiti zisizo na mwisho.

Wanajikwaa juu ya maiti zilizokuwepo. Ninapofikiria kuhusu maiti na maiti zilizorundikana , tena, tunafikiria kile ambacho Waashuri walifanya kwa miji mingine. Sasa hili linatokea kwa Ninawi lenyewe.

Ashurnasirpal anasema hivi: Niliteka wanajeshi wengi wakiwa hai, mmoja wa miji ambayo ameiteka. Mingine niliiteketeza. Niliichukua kodi ya thamani kutoka kwao.

Nilijenga rundo la watu walio hai na kuongoza mbele ya lango. Niliweka juu ya miti ya askari 700 mbele ya malango. Niliinua, nikaharibu, na kugeuza kuwa vilima vilivyobomolewa, mji.

Niliwachoma moto wavulana na wasichana wao wachanga. Sasa jambo hilo hila linaangukia Ninawi. Ninawi inalinganishwa katika kifungu hiki na kahaba.

Ameyashawishi na kuyavutia mataifa mengine kupitia utajiri na mamlaka yake katika muungano au uhusiano nao. Kisha ametumia ushawishi huo kuwapora mataifa hayo na kuyaangamiza. Mungu atamvua nguo zake na kumtaka awajibike kwa dhambi hizo.

Katika sura ya 3, mistari ya 8 hadi 13, unabii wa sita dhidi ya Ninawi unaulinganisha na mji wa Thebe huko Misri. Tena, huu ulikuwa mji ambao Waashuri wenyewe walikuwa wameuteka. Ulikuwa mji usioweza kushindika, usioweza kuvunjika, na salama.

Ilikuwa katika nafasi salama sana kwenye ukingo wa Mto Nile. Kulikuwa na kuta zilizojengwa hapo ambazo zililinda mji dhidi ya mashambulizi ya adui. Lakini hatimaye hilo halikuwazuia Waashuri kuuteka.

Kwa hivyo, jambo lile lile walilofanya kwa Thebes sasa litatokea kwa mji wa Ninawi. Walidhani haliwezi kushambuliwa. Halingetokea.

Hatimaye, katika unabii wa mwisho, tunaomboleza kuanguka kwa Ninawi na kuanguka na kuharibiwa kwa mji. Mojawapo ya mambo ambayo nayaona ya kuvutia ni sitiari zote zilizorundikana na kuwekwa juu ya nyingine huku kifungu hiki cha mwisho kikizungumzia kuharibiwa kwa mji. Katika sura ya 3 mstari wa 13, wanawake wanaolinda mji, wamekuwa kama wanawake.

Wanaogopa na kuogopa kitakachotokea. Kuta na ngome, mji wa Ninawi wenyewe katika mstari wa 12 umekuwa kama mitini. Matunda yao yameiva kwa ajili ya kuchumwa na yatatikiswa na yataanguka kinywani mwa Wababeli kwa urahisi na kwa urahisi watakapotikisa mti.

Sura ya 3 mstari wa 11, mashujaa wao ni kama walevi na watayumbayumba chini ya uharibifu mkubwa wanaoupata. Mstari wa 15, moto utakuteketeza, upanga utakukataza. Utakuteketeza kama nzige na adui zako wataongezeka kama panzi.

Picha zile zile zinazotumika katika kitabu cha Amosi, moto na nzige na simba ni picha zile zile zinazotumika sasa katika Nahumu kuzungumzia uharibifu utakaowajia Waninawi. Pia inatumia picha hii ya nzige kwa njia tofauti kwa sababu itasema katika mstari wa 16, umeongeza wafanyabiashara wako zaidi ya nyota za mbinguni. Sasa, licha ya ukweli kwamba wafanyabiashara wako wamekuwa wengi kama nyota za mbinguni, watakuwa kama nzige.

Watanyoosha mabawa yao nao wataruka. Kwa hivyo, adui atakuwa kama nzige katika njia wanayoila na kuiharibu. Watu wengi na wafanyabiashara na mashujaa walioko Ninawi, watakuwa kama nzige wanaopanda juu ya kuta na kuruka mbali.

Yote haya yanaonyeshwa katika hotuba saba tofauti zenye idadi kubwa ya picha, hukumu ambayo Mungu ataleta juu ya Waashuri. Ingawa tunapaswa kupambana na vurugu inayopatikana katika kitabu hiki, huku tukilazimika kupambana na fumbo la ukweli kwamba Mungu hutumia mataifa maovu na majeshi maovu na vurugu zao ili kutimiza kusudi lake, hatimaye tunakumbushwa katika kifungu hiki kuhusu haki ya Mungu na kwamba haki ya Mungu itakuja na kwamba Mungu atawajibisha mataifa kwa ukiukaji wao wa agano la Nuhu. Hili si somo la historia tu.

Hili hatimaye ni ukumbusho kwamba kile kilichotokea au kilichotokea kwa Ashuru na kile kilichotokea kwa mji wa Ninawi hatimaye ni hukumu itakayoletwa juu ya maadui wote wa Mungu na falme na mataifa yote katika historia. Kuna onyo katika kifungu hiki pamoja na somo la historia na ukumbusho kwetu kuhusu utakatifu na haki ya Mungu. Hatimaye Mungu angeleta hukumu hii ili kuwaokoa watu wake.

Na kwa hivyo, katikati ya vurugu hizi na umwagaji damu huu, pia kuna ujumbe wenye matumaini na faraja, Mungu atawaokoa, Mungu atawaokoa watu wake. Na kitakachofuata wakati huu mbaya wa hukumu na vurugu ni wokovu, ukombozi wa watu wake na amani ya ufalme wa Mungu. Kuna hukumu na wokovu katika ujumbe wa Nahumu, kama vile tunavyoona katika ujumbe wa manabii wengine.

Tutaangalia zaidi baadhi ya matokeo ya kitabu cha Nahumu na kuunganisha hilo na kitabu cha Obadia katika video yetu inayofuata tunapoendelea kuzungumzia ghadhabu ya Mungu na hukumu ya Mungu dhidi ya mataifa na maadui zake.

Huyu ni Dkt. Gary Yates katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Kitabu cha 12. Huu ni mhadhara wa 22, Mika 6:8 na Nahumu.